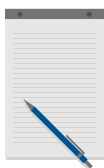

Valsts ieņēmumu
dienests

Informatīvais materiāls

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli" no 02.06.2025.

2025. gada 15. maijā pieņemts likums "Grozījumi likumā "Par akcīzes nodokli"", kas stājas spēkā 2025. gada 2. jūnijā un atsevišķas normas 2025. gada 1. oktobrī.

Būtiskākās izmaiņas:

- ieviests jēdziens "patstāvīgais vidējais pārējo alkoholisko dzērienu ražotājs" un regulējums samazinātas akcīzes nodokļa likmes piemērošanai;
- noteikti gadījumi, kad speciāla atļauja (licence) nav nepieciešama darbībām ar akcīzes precēm;
- precizētas normas attiecībā uz akcīzes preču pilnīgu iznīcināšanu vai neatgriezenisku zudumu (pilnīgu vai daļēju);
- noteikts regulējums akcīzes nodokļa atbrīvojuma piemērošanai tabakas izstrādājumiem, kurus apstiprināts noliktavas turētājs izmanto tabakas izstrādājumu kvalitātes noteikšanai vai citu tabakas izstrādājumu, kas nav akcīzes preces Latvijā, ražošanai;
- izmaiņas attiecībā uz akcīzes nodokļa markām;
- u. c.

➤ Patstāvīgais vidējais pārējo alkoholisko dzērienu ražotājs

Līdz šim samazināto akcīzes nodokļa likmi pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem varēja piemērot mazās alkoholisko dzērienu darītavas, kas ražoja pārējos alkoholiskos dzērienus.

Ar 2025. gada 1. oktobri samazināto akcīzes nodokļa likmi varēs piemērot arī patstāvīgais vidējais pārējo alkoholisko dzērienu ražotājs, tas ir, apstiprināts

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

noliktavas turētājs, kurš ir juridiski un saimnieciski neatkarīgs no citiem pārējo alkoholisko dzērienu ražotājiem un izmanto telpas, kas atrodas atsevišķi no citu pārējo alkoholisko dzērienu ražotāju telpām, un kura saražoto pārējo alkoholisko dzērienu apjoms nepārsniedz 1000 litru absolūtā spirta gadā Latvijas Republikā.¹

Lai varētu piemērot samazināto akcīzes nodokļa likmi pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, patstāvīgajam vidējam pārējo alkoholisko dzērienu ražotājam jāsaņem Valsts ieņēmumu dienesta izsniegts sertifikāts alkoholisko dzērienu patstāvīgajiem sīkražotājiem².

Sertifikāta saņemšana – VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) jāaizpilda un jāiesniedz iesniegums:

Dokumenti – No veidlapas:

> **Dokumentu grupa:** "Akcīzes preču licenču un sertifikātu iesniegumi"

>> **Veidlapa:** "Iesniegums sertifikāta alkoholisko dzērienu patstāvīgajiem sīkražotājiem saņemšanai"

Sertifikāta saņemšanas un izmantošanas kārtība tiks noteikta Ministru kabineta 2022. gada 6. septembra noteikumi Nr. 564 "Alkoholisko dzērienu patstāvīgo sīkražotāju darbības noteikumi".

➤ **Nav nepieciešama speciālā atļauja (licence)**

Ar izmaiņām likumā "Par akcīzes nodokli" ir noteikti gadījumi, kad speciālā atļauja (licence) nav nepieciešama darbībām ar akcīzes precēm³:

- 1) kuras atrodas ārpus Latvijas Republikas teritorijas un nav paredzēts tās importēt, ievest vai saņemt Latvijas Republikā;
- 2) kuras pārvieto cauri Latvijas Republikas teritorijai;
- 3) kuras tiek glabātas kā drošības rezerves - naftas produkti - un kuras no citai personai piederošas akcīzes preču noliktavas realizē Centrālā krājumu uzturēšanas struktūra.

Tāpat ar izmaiņām likumā "Par akcīzes nodokli" ir skaidrāk noteikti un apkopoti vienā normā pārējie gadījumi, kad speciālā atļauja (licence) jau šobrīd nav nepieciešama darbībām ar akcīzes precēm:

- 1) kuras ieved Savienības muitas teritorijā pagaidu glabāšanā, brīvās zonās vai brīvās noliktavās vai kurām piemēro Padomes regulas Nr. 952/2013 210. pantā

¹ Likuma "Par akcīzes nodokli" 1. panta otrās daļas 15.⁴ punkts (stājas spēkā 01.10.2025.)

² Ministru kabineta 2022. gada 6. septembra noteikumu Nr. 564 "Alkoholisko dzērienu patstāvīgo sīkražotāju darbības noteikumi" 2. punkts.

³ Likuma "Par akcīzes nodokli" 2. panta vienpadsmitā daļa (stājas spēkā 02.06.2025.).

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

minētās īpašas procedūras, vai kurām ir ārpus savienības preču statuss saskaņā ar Padomes regulas Nr. 952/2013 5. panta 24. punktā noteikto definīciju;

2) kuras nelicencēta persona izved no citai personai piederošas akcīzes preču noliktavas uz dalībvalsti, eksportē, realizē nelicencētai personai noliktavas robežās vai citā akcīzes preču noliktavā, vai realizē noliktavas turētājam. Šajā gadījumā akcīzes precēm tiek piemērots atliktās akcīzes nodokļa maksāšanas režīms, tas ir, šīs preces nelicencēta persona nenodod patēriņam Latvijā.

➤ **Pilnīgi iznīcinātas vai neatgriezeniski zudušas akcīzes preces**

Ar izmaiņām likumā "Par akcīzes nodokli" ir sniegts skaidrojums, kas ir pilnīgi iznīcinātas vai neatgriezeniski zudušas akcīzes preces, ir precizēta norma, ka šajos gadījumos nenotiek akcīzes preču nodošana patēriņam, kā arī ir precizēta norma, kas nosaka akcīzes nodokļa atbrīvojuma piemērošanu pilnīgi iznīcinātām vai neatgriezeniski zudušām akcīzes precēm.

Par pilnīgi iznīcinātām vai neatgriezeniski zudušām uzskata preces, kuras kā akcīzes preces ir kļuvušas nederīgas turpmākam izmantojumam.⁴

Par akcīzes preču pilnīgu iznīcināšanu vai pilnīgu vai daļēju neatgriezenisku zudumu sniedz pierādījumus tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā notika attiecīgo akcīzes preču pilnīga iznīcināšana vai pilnīgs vai daļējs neatgriezenisks zudums, vai, ja nav iespējams noteikt, kur notika zudums, - kurā to konstatēja.⁵

Akcīzes preču pilnīgu iznīcināšanu vai neatgriezenisku zudumu (pilnīgu vai daļēju), kas rodas neparedzētu apstākļu vai nepārvaramas varas dēļ vai tādēļ, ka dalībvalsts kompetentās iestādes izsniegušas atļauju iznīcināt preces, piemērojot atliktās akcīzes nodokļa maksāšanas režīmu, neuzskata par akcīzes preču nodošanu patēriņam.⁶ Šajā gadījumā akcīzes preces ir atbrīvojamas no akcīzes nodokļa, ja ir pierādījumi, kas apstiprināti ar atbilstošiem attiecīgo valsts uzraudzības un kontroles iestāžu izsniegtajiem dokumentiem par to, ka konkrētais iztrūkums nav radies akcīzes nodokļa maksātāja vainas dēļ. Minēto akcīzes nodokļa atbrīvojumu pilnīgi iznīcinātām vai neatgriezeniski zudušām akcīzes precēm piemēro arī patēriņam nodotu akcīzes preču pārvietošanai.⁷

Ja akcīzes precēm piemēro atliktās akcīzes nodokļa maksāšanas režīmu, tad tādu daļēju zudumu, kas preču specifikas dēļ rodas, pārvietojot preces starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, neuzskata par nodošanu patēriņam, ciktāl zuduma daudzums nepārsniedz normatīvajos aktos akcīzes preču aprites jomā noteiktās zuduma normas minētajām akcīzes precēm. To daļu no daļēja zuduma,

⁴ Likuma "Par akcīzes nodokli" 2. panta 1.⁵ daļa.

⁵ Turpat, 2. panta 1.⁵ daļa.

⁶ Turpat, 2. panta 1.⁴ daļa.

⁷ Turpat, 21. panta pirmā daļa.

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

kas pārsniedz minētajām akcīzes precēm noteiktās zuduma normas, uzskata par nodošanu patēriņam.⁸

Latvijā akcīzes preču zuduma normas ir noteiktas Ministru kabineta 2005. gada 30. augusta noteikumu Nr. 662 "Akcīzes preču aprites kārtība" XIII. nodaļā.

➤ Atbrīvojums no akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem

No akcīzes nodokļa atbrīvo tabakas izstrādājumus, kurus apstiprināts noliktavas turētājs izmanto tabakas izstrādājumu kvalitātes noteikšanai vai citu tabakas izstrādājumu ražošanai, kas nav akcīzes preces Latvijas Republikā.⁹

Atbrīvojumu no akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem, kurus izmanto citu tabakas izstrādājumu ražošanai, kas nav akcīzes preces Latvijas Republikā, piemēro no 2025. gada 1. oktobra.¹⁰

Prasības un kārtība, kādā tabakas izstrādājumus, kurus izmanto citu tabakas izstrādājumu ražošanai, atbrīvo no akcīzes nodokļa, tiks noteikta Ministru kabineta 2021. gada 30. novembra noteikumos Nr. 774 "Kārtība, kādā no akcīzes nodokļa atbrīvo atsevišķus tabakas izstrādājumus, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamo šķidrumu, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļas un tabakas aizstājējproduktus".

➤ Izmaiņas saistībā ar akcīzes nodokļa markām

Ar izmaiņām likumā "Par akcīzes nodokli" noteikts, ka no akcīzes nodokļa ir atbrīvotas akcīzes nodokļa markas, kas zudušas nepārvaramas varas dēļ, ja ir pierādījumi, kas apstiprināti ar atbilstošiem attiecīgo valsts uzraudzības un kontroles iestāžu izsniegtajiem dokumentiem par to, ka konkrētais iztrūkums nav radies akcīzes nodokļa maksātāja vainas dēļ.¹¹

Ar izmaiņām likumā, tiek noteikts akcīzes nodokļa samaksas termiņš par akcīzes nodokļa markām, ja speciālā atļauja (licence) apstiprināta noliktavas turētāja darbībai ir zaudējusi spēku vai anulēta, vai akcīzes nodokļa maksātājam izsniegtā nodrošinājuma apliecība ir zaudējusi spēku vai anulēta un uzskaitē ir neizmantotās (nepiestiprinātās) akcīzes nodokļa markas, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis un tās nav atdotas Valsts ieņēmumu dienestam.

⁸ Turpat, 2. panta 1.⁶ daļa.

⁹ Likuma "Par akcīzes nodokli" 17. panta pirmās daļas 2. punkts.

¹⁰ Turpat, pārejas noteikumu 199. punkts.

¹¹ Turpat, 21. panta 1.¹ daļa.

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

Ja speciālā atļauja (licence) apstiprināta noliktavas turētāja darbībai ir zaudējusi spēku vai anulēta un uzskaitē ir neizmantotas (nepiestiprinātas) akcīzes nodokļa markas, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis un tās nav atdotas Valsts ieņēmumu dienestam, persona akcīzes nodokli par šīm akcīzes nodokļa markām samaksā ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 23. datumam pēc taksācijas perioda beigām, kurā attiecīgā speciālā atļauja (licence) ir zaudējusi spēku vai anulēta.¹²

Akcīzes nodokļa maksātājs, kuram izsniegtā nodrošinājuma apliecība ir zaudējusi spēku vai ir anulēta, izņemot apstiprinātu noliktavas turētāju, un tam uzskaitē ir neizmantotas (nepiestiprinātas) akcīzes nodokļa markas, par kurām nav samaksāts akcīzes nodoklis un tās nav atdotas Valsts ieņēmumu dienestam, akcīzes nodokli samaksā ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 23. datumam pēc tā taksācijas perioda beigām, kurā nodrošinājuma apliecība ir zaudējusi spēku vai ir anulēta.¹³

Akcīzes nodokļa maksātājs, kurš saņem akcīzes nodokļa markas, akcīzes nodokli par taksācijas periodā zudušajām akcīzes nodokļa markām samaksā valsts budžetā ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 23. datumam pēc attiecīgā taksācijas perioda beigām.¹⁴ Par zudušām akcīzes nodokļa markām uzskata tādas akcīzes nodokļa markas, kuras zudušas ražošanas, apstrādes, pārstrādes, fasēšanas, marķēšanas, uzglabāšanas vai pārvietošanas laikā vai kurām trūkst kāda no identifikācijas parametriem (sērija vai numurs).¹⁵

Likumā tiek saglabāts izņēmums nemarķēt ar akcīzes nodokļa markām tabakas lapas.

Precizēta norma, ka akcīzes nodokļa samaksa, saņemot akcīzes nodokļa markas, neattiecas uz sertificētu saņēmēju un īslaicīgi sertificētu saņēmēju, jo šīm personām ir jāiesniedz nodrošinājums.¹⁶

Precizēta norma, ka nodokļa maksātājs par atdotajām akcīzes nodokļa markām var saņemt samaksāto akcīzes nodokli triju gadu laikā pēc to saņemšanas, regulējumu attiecinot arī uz akcīzes nodokļa atmaksu par nederīgajām akcīzes nodokļa markām.¹⁷

Precizēta norma, kas nosaka, ka samaksāto akcīzes nodokli pārskaita nodokļu parādu segšanai, turpmākajiem akcīzes nodokļa maksājumiem vai citu nodokļu maksājumiem vai atmaksā akcīzes nodokļa maksātājam 30 dienu laikā pēc akcīzes nodokļa marku identificēšanas, ja akcīzes nodoklis ir samaksāts:

1) par saņemtajām, bet neizmantotajām, nederīgajām vai bojātajām akcīzes nodokļa markām, kuras akcīzes nodokļa maksātājs atdod Valsts ieņēmumu dienestam;

¹² Turpat, 23. panta 17.² daļa.

¹³ Likuma 23. panta 17.³ daļa.

¹⁴ Turpat, 23. panta 8.¹ daļa.

¹⁵ Turpat, 27. panta 11.¹ daļa.

¹⁶ Turpat, 27. panta sestā daļa.

¹⁷ Turpat, 27. panta 7.¹ daļa.

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

2) par Latvijas Republikā iznīcināto akcīzes preču akcīzes nodokļa markām, kas iznīcinātas, nenoņemot akcīzes nodokļa markas no akcīzes preču iepakojuma vai tā daļas;

3) par citā dalībvalstī iznīcinātajām akcīzes nodokļa markām, ja iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam citas dalībvalsts nodokļu administrācijas izsniegtu dokumentu vai apstiprinātu dokumentu par akcīzes nodokļa marku iznīcināšanu.¹⁸

Precizēta likuma "Par akcīzes nodokli" 27. panta 8.¹, vienpadsmitā, divpadsmitā un 12.¹ daļa, nosakot, ka iznīcināto akcīzes preču akcīzes nodokļa markas iznīcina, nenoņemot akcīzes nodokļa markas no akcīzes preču iepakojuma vai tā daļas.

➤ Citas izmaiņas

Ar izmaiņām likumā "Par akcīzes nodokli" ir noteikts, ka nodrošinājumu nesniedz par naftas produktu pārvietošanu pa nostiprinātiem cauruļvadiem.¹⁹

Precizēta likuma norma, nosakot subjektu, kas var piemērot akcīzes nodokļa atbrīvojumu alkoholiskajiem dzērieniem, kurus izmanto kvalitātes noteikšanai. No akcīzes nodokļa ir atbrīvoti alkoholiskie dzērieni, kurus apstiprināts noliktavas turētājs izmanto alkoholisko dzērienu kvalitātes noteikšanai.²⁰

Lai būtu nepārprotami skaidrs, ka darbības ar akcīzes precēm ir tiesīga veikt tikai tāda persona, kura ir tiesīga veikt saimniecisko darbību, ir precizētas normas, nosakot, ka speciāla atļauja (licence) ir nepieciešama attiecīgai saimnieciskai darbībai ar akcīzes precēm, vārdu "komersants" aizstājot ar vārdiem "persona, kura veic saimniecisko darbību".

Šobrīd likuma "Par akcīzes nodokli" 27. panta trešās daļas 1. punkta "a" apakšpunktā ir noteikts, ka nemarķēt ar akcīzes nodokļa markām atļauts alkoholiskos dzērienus, kuri ir iepildīti iepakojumā ar tilpumu līdz 100 mililitriem (ieskaitot). Ņemot vērā, ka tirgū parādās jauni produkti, kas satur spirtu (alkoholu) un ir fasēti iepakojumā pēc svara, ir papildināta likuma norma, ka ar akcīzes nodokļa markām atļauts nemarķēt arī alkoholiskos dzērienus, kuri ir fasēti iepakojumā līdz 120 gramiem (ieskaitot).²¹

Veikti grozījumi likuma "Par akcīzes nodokli" 20. pantā, ņemot vērā, ka jau šobrīd 20. panta desmitā daļa norāda uz Latvijas Republikas saistošo starptautisko līgumu augstāku juridisku spēku, attiecīgi Latvijas Republikas nacionālās tiesību (t. sk. arī likuma un Ministru

¹⁸ Turpat, 27.panta divpadsmitā daļa.

¹⁹ Likuma "Par akcīzes nodokli" 32.panta 4.² daļa.

²⁰ Turpat, 16.panta pirmās daļas 2.punkts.

²¹ Turpat, 27.panta trešās daļas 1. punkta "a" apakšpunkts.

Izmaiņas likumā "Par akcīzes nodokli"

kabineta noteikumu) normas par nodokļa atbrīvojumiem un atbrīvojuma procedūrām tiek īstenotas vai piemērotas, ciktāl Latvijas Republikai saistošajos starptautiskajos līgumos nav noteikts citādi, pretējā gadījumā – piemērojams starptautiskajos līgumos paredzētais. Tādējādi akcīzes nodokļa atbrīvojumu piemēro saskaņā ar Parīzes protokola papildu nolīgumā noteikto un nav nepieciešams likuma 20. pantā paredzēt atsevišķus regulējumus šajā sakarā. Precizēts likuma 20. panta devītās daļas 2. punkts attiecībā uz vecuma sliekšni (20 gadi) subjektiem (fiziskām personām) par akcīzes nodokļa atbrīvojumu vai atmaksu nepiemērošanu par tabakas izstrādājumiem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamo šķidrumu, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamā šķidruma sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem, ņemot vērā Tabakas izstrādājumu, tabakas aizstājējproduktu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā noteikto.

Precizēts likuma pārejas noteikumu 126. punkts, tajā aizstājot Būvniecības valsts kontroles biroju ar Enerģētikas un vides aģentūru. Ministru kabineta 2024. gada 17. decembra rīkojums Nr. 1191 "Par Vides pārraudzības valsts biroja un Būvniecības valsts kontroles biroja reorganizāciju" paredz Būvniecības valsts kontroles biroja reorganizāciju un jaunas Enerģētikas un vides aģentūras izveidi, sākot ar 2025. gada 1. februāri, vienlaikus paredzot enerģētikas politikas administrēšanas funkcijas, tostarp *de minimis* atbalsta uzraudzību, nodot Enerģētikas un vides aģentūrai.

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 29.05.2025.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt Elektroniskās deklarēšanas sistēmas sadaļā "Sarakste ar VID".